

Sbírková evidence a digitalizace, projekty NPO v MZM

Ivan Petlan
Moravské zemské muzeum, CITeM

Správa a evidence muzejních sbírek

Informace o projektu

CITeM

- metodické Centrum informačních technologií v muzejnictví
- * 1. ledna 2005 (rozhodnutím MKČR 2004)
- součást Moravského zemského muzea (MZM)
- plní úkoly pro
  - ministerstvo kultury
  - paměťové instituce
  - MZM

CITeM – hlavní produkty

- DEMUS
  - (Dokumentace a evidence musejních sbírek)
  - desktopová aplikace nad MS Access
  - prezentační nadstavba ProMus (prezentace muz. sbírek)
- CES – Centrální evidence sbírek
  - zákon 122/2000 Sb.
  - první verze 2002
  - od roku 2016 CES online
  - veřejná a neveřejná část

Historický pohled

- Vznik prvního Demusu se datuje do 2. poloviny 80-tých let (MS Access 2.0)
- Během svého životního cyklu byl několikrát přeprogramován (kvůli nekompatibilitě verzí MS Office)
- Následovalo několik pokusů o převod do online podoby
  - I3S (Integrovaný systém správy sbírek), projekt zastaven MK v 2011
  - iDemus, projekt finančně nepodpořen a nerealizován
  - Elvis, projekt IROP, zastaven MK v 2020

Základní údaje o projektu

- Název projektu: Správa a evidence muzejních sbírek
- Dotační titul: Národní plán obnovy
- Prioritní osa: Digitální systémy veřejné správy
- Registrační číslo projektu:
CZ.31.2.0/0.0/0.0/22_034/0008308
- Řešitel: MZM ve spolupráci s MK ČR (členové týmu)
- Termín realizace: do konce roku 2025

Anotace projektu

- Předmětem projektu je modernizace stávajících systémů evidence muzejních sbírek a sbírkových předmětů provozovaných Ministerstvem kultury ČR.
- Výsledkem projektu bude systém provázaných softwarových aplikací, který pokryje potřeby muzejní informatiky, bude odpovídat technologickým možnostem dneška a vyhoví nárokům současné legislativy a potřebám sbírkotvorných organizací.

Motivace

- Ve sbírkách paměťových institucí ČR se nachází řádově desítky milionů předmětů, jedná se v souhrnu o významný majetek, mnohdy těžko vyčíslitelné ceny.
- V zájmu státu, veřejnosti i samotných těchto institucí je, aby byla vedena majetková i odborná evidence těchto sbírek a jejich obsahu.
- Jako povinnost to těmto institucím ukládá i platná legislativa.
- V roce 2000 byla v České republice pro paměťové instituce uzákoněna povinnost centrální evidence sbírek (zákon 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy následovaný vyhláškou MK ČR č. 275/2000 Sb. a dále pak metodickými pokyny MK ČR č. 53/2001 a č. 14639/2002).

Cíle projektu

- Soustavně pokrývat potřeby muzejní informatiky
- Umožnit sbírkotvorným institucím provádět odbornou evidenci se snadným přístupem k ukládaným datům a poskytovat efektivně informace o svých sbírkových předmětech
- Pracovníkům MK zajistit možnost kontroly této evidence a prováděných inventur
- Muzejním institucím poskytnout řešení, které bude ekonomicky dostupné a centrálně podporované ze strany MK

Odůvodnění projektu

- technologická zastaralost Demusu, nutnost náhrady
- aplikace na platformě MS Access není udržitelná
- potřeba online přístupu k datům
- integrace s CES
- propojení s jinými aplikacemi a databázemi
- podpora digitalizace a prezentace muzejních dat

Očekávaný přínos projektu

- Pro paměťové instituce
  - Nové softwarové nástroje a možnosti evidence v on-line prostředí
  - Provázanost systémů zjednoduší práci a umožní sdílení dat
- Pro vlastníky a zřizovatele
  - Přehled o stavu a správě sbírek
- Pro MK ČR
  - Vylepšené možnosti kontrol muzejní evidence a inventárních revizí
- Pro odbornou i laickou veřejnost
  - Muzea a galerie dostanou možnost zpřístupňovat svá data a digitální materiály odborné i široké veřejnosti, badatelům a všem zájemcům o daný sběratelský obor v on-line formě

Fáze a stav projektu

- příprava a podání žádosti
- analýza současného stavu a potřeb, návrh nového řešení
- dodávka HW platformy a systémového SW
- implementace
- nasazení do pilotního provozu
- spuštění plošného rutinního provozu

- Celkově 6 veřejných zakázek, 5 z nich již realizováno

Rámcový harmonogram

- Rok 2022
  - přípravné práce, převzetí projektu
  - zpracování žádosti o dotaci, produktový rozpad
- Rok 2023
  - VZ na právní služby a administraci projektu
  - vypracování zadání
  - VZ na analýzu stavu a potřeb a návrh nového řešení
- Rok 2024
  - VZ na dodávku HW a systémového SW
  - VZ na implementaci
- Rok 2025 – implementace, testování
- Rok 2026 – převody dat, nasazení do provozu

Spolupráce s muzei

- Výzva ke spolupráci na analýze potřeb a tvorbě zadání – prostřednictvím MK a AMG
- Možnost ovlivnit podobu a funkcionalitu systému
- Konzultační týmy po oborech
- Pracovní schůzky, obvykle kratší a online
- Skupiny jsou otevřené, zapojují se i muzea, která přechod na tento systém nepředpokládají
- Možnost projednat širší témata oboru
  - Datová kompatibilita mezi různými systémy
  - Snaha o unifikaci dat (číselníky, slovníky, muzejní autority)

Digitalizace obrazových, audiovizuálních a archivních materiálů v MZM

Stav digitalizace v MZM před rokem 2023

- V roce 2011 bylo zřízeno centrální digitalizační pracoviště, ovšem neplnilo svoji funkci (nedostatečné technické a personální vybavení)
- Digitalizace probíhala na jednotlivých odborných pracovištích (nebyla centrálně organizována), případně v podobě dílčích externích zakázek, neprobíhala systematická kontrola
- Zásadní digitalizační projekty:
- Digitalizace scénických a kostýmních návrhů a scénických cedulí
- IROP
CZ.06.3.33/0.0/0.0/16_026/0001719
(MZM, stálá expozice - loutkařské umění a tradiční kultura na Moravě v zrcadle času)
- Archeologický ústav: 13 500 negativů a pozitivů z dějin arch. výzkumů v MZM

Některé otázky řešené při přípravě projektu

- Řízení digitalizace: Centrální digitalizační skupina jako poradní orgán GŘ, vytvoření centrálního digitalizačního pracoviště
- Personální řešení digitalizace
- Názvosloví – pojmenování jednotlivých digitalizátů
- Způsob uložení a přístupová práva k digitalizovaným sbírkám
- Pozitivum: vysoká úroveň textové digitalizace u velké části podsbírek

NPO: Uchování a ochrana sbírkových předmětů MZM uložených na rizikových a citlivých materiálech

- reg. číslo 0241000006
- 3 základní cíle projektu:
  - vlastní digitalizace:
    - negativy, skleněné negativy, diapozitivy, papírové materiály (např. faxy a korespondence)
    - audiovizuální materiály (8, 16, 35 MM filmové nosiče, VHS)
  - vybavení nově vzniklého digitalizačního pracoviště zaměřeného na digitalizaci obrazových a textových materiálů
  - zajištění primárního a sekundárního datového úložiště pro digitalizovaný materiál

Fáze projektu

- Projekt byl naplánován jako kontinuální – tříletý
- 2023: pořízení HW, SW, úložiště nutného k digitalizaci obrazových materiálů v MZM, první fáze digitalizace negativů a AV materiálů formou externí služby
- 2024: zprovoznění pracoviště, druhá fáze digitalizace negativů a AV materiálů formou externí služby, první zpřístupnění sbírek
- 2025: dokončení digitalizace negativů formou externí služby

Struktura digitalizovaných sbírek v rámci projektu

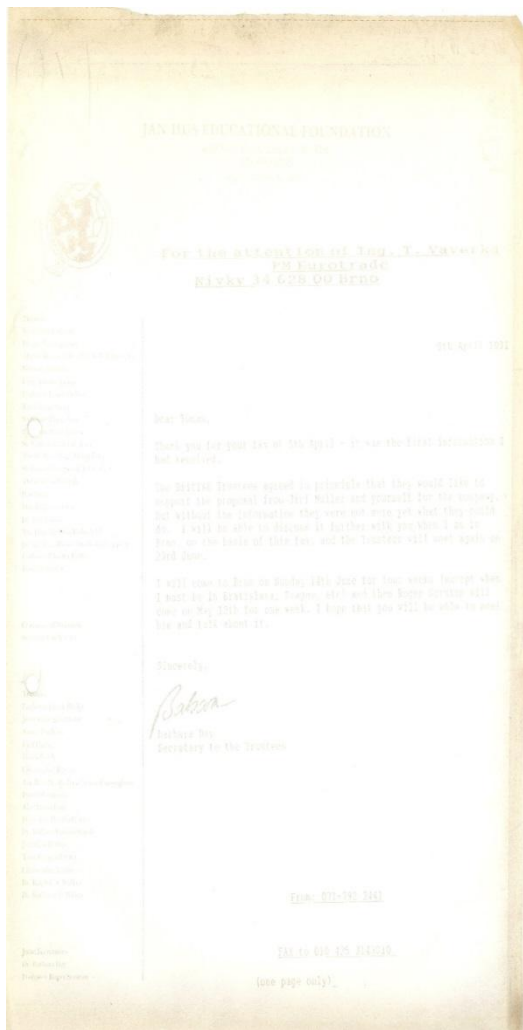
- negativy, skleněné negativy, diapozitivy: více než 46 000 kusů
- audiovizuální fondy (8, 16 a 35 MM filmové kotouče): 221 ks
- VHS: 521 kusů
- papírové fondy: cca 2 500 kusů

Příklady digitalizovaných materiálů

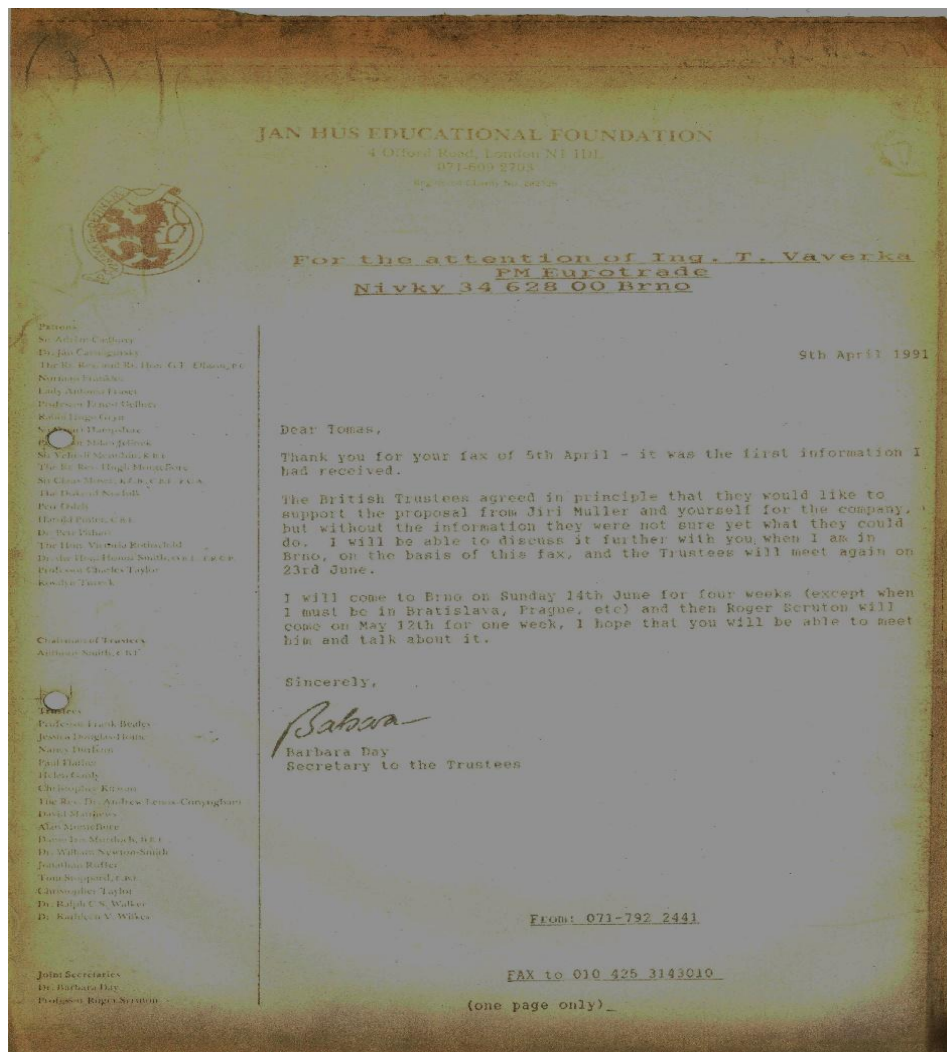
- V rámci digitalizace externí službou financované projektem byly vybrány materiály, které mají popularizační, výstavní, vědecký potenciál
- Negativy, skleněné negativy, diapozitivy
- Vybrány i materiály, které je nutné identifikovat v úzké kooperaci s jejich původcem (např. negativy s dokumenty, samizdaty apod., které byly posílány do exilu např. historikovi Janu Tesařovi)

Příklady digitalizovaných materiálů

- Papírové fondy
- V rámci projektu byla věnována pozornost zejména papírovým faxovým materiálům
- Degradace materiálu, ztráta informační hodnoty
- Letos prioritně probíhá na digitalizačním pracovišti MZM, nutná detailní postprodukce

- Příklad zpracování faxového materiálu

Příklady digitalizovaných materiálů

- AV materiály
  - komplikované přehrání
  - možná degradace nosičů
  - využitelnost pro výstavní, prezentační, popularizační aktivity MZM

Děkuji za pozornost.

citem@citem.cz

CIT(e)M
METODICKÉ
CENTRUM
PRO INFORMAČNÍ
TECHNOLOGIE
V MUZEJNICTVÍ

